

CAROL SCHRETER z.1.

„Nu-i puțin lucru să simți
că ești iubit de oameni”

Atunci când, în primele zile ale lunii, o știre Tv. anunța: „Primarul municipiului Petroșani, Carol Schreter (76 de ani), a încetat din viață în urma unui infarct” - această „Fonotecă R.E.” era pregătită pentru a fi publicată. Rândurile de mai jos, nemodificate de trista veste, se constituie într-o ultimă amintire a celui care nu și-a precupețit eforturile, timpul, imaginația, pentru ca semenii săi să se poată bucura de un trai mai bun.

șederea. Aici am treburi și știți cum sunt oamenii...

- Cum sunt? Care vă e cântarul pentru ei?
- Pentru mine, foarte importante sunt corectitudinea și sinceritatea. Imediat îmi dau seama cu cine stau de vorbă.

*

- Sunteți un bun psiholog?

Pe „baricade”

- Sunt atent. Am lucrat și lucrez cu mii de oameni. Fiecare vine cu o problemă și trebuie să-l simt când spune adevărul. Numai dacă pătrunzi în sufletul lui, îți dai seama cine e. Am fost atâția ani director la mine și pentru că știam să vorbesc cu oamenii, să le fiu aproape. Minerii își dau seama dacă nu ești de-al lor.

- Sunteți un om al Văii Jiului. Aici v-ați petrecut viața.

- Cu întreruperi nefaste: după terminarea liceului, am fost dislocați, din cauza originii mic burgheze; împreună cu patru dintre frați, am fost

băgați într-un lot de persoane cu origine nesănătoasă și trimiși cu bou-vagon la Vatra Dornei, să muncim la o fabrică de cherestea. Ale vieții valuri. Au trecut anii.

- La această frumoasă vârstă, de trei sferturi de veac, vă declarați mulțumit?

- Nu, pentru că omul totdeauna aspiră spre mai mult. Și asta e bine. Din păcate, n-am avut destul timp ca să mă bucur de tot ce îți poate oferi viața.

- Dar asta v-ați dorit; așa v-ați croit drumul.

AVRAM CROITORU: - Sunteți la al doilea mandat de primar. Oamenii v-au ales pentru că sunteți un bun gospodar.

CAROL SCHRETER: - Se vede în Petroșani ce treabă am făcut și oamenii mă cunosc.

- Ați spus „mă cunosc”...

- Adică, se votează în special omul. Eu sunt de aici, om al locului. Părinții mei au venit din Slovacia și s-au stabilit în Petroșani încă din timpul primului război mondial. Am avut o familie numeroasă: eram cinci frați și două surori, eu fiind mezinul.

- Cum a fost copilăria?

- Părinții mi-au dat o educație iudaică.

Paralel cu școala, am fost mulți ani și la Heder. Și, ca în multe familii de evrei, copilului i se făcea și educație muzicală, așa că, la 6 ani, am început să iau lecții de vioară. În timpul războiului, au început și problemele. În clasa întâi de liceu am fost dat afară din motive etnice, așa că am pierdut un an de școală până să plec la Timișoara, unde era un liceu evreiesc. Când am dat examen la facultate, m-am izbit de o altă stavilă: aveam origine nesănătoasă, mic burgheză. Așa că frecventam cursurile, dar venise prima sesiune de examene, iar situația mea încă nu fusese rezolvată. Într-un târziu, mi s-a aprobat să fiu student.

Copilărie
cu probleme

acasă un „muzeu” cu picturi.

- Câte „tablouri” sunt în expoziție?

- Câteva sute. Am o interesantă colecție cu picturile lui Michelangelo și altele ale lui Chagall. Au o imprimare excelentă. Privindu-le, parcă sunt în fața unui tablou.

„Muzeul”
de acasă

- Spuneți și de o colecție de brelocuri.

- Am până la o sută. De câte ori plecăm în străinătate, nu uităm să cumpăr un breloc cu o efigie reprezentativă.

- Și care breloc e preferatul dvs.?

- Primul. Mi l-a adus fratele meu, Zwy - care, din 1948, locuia în Israel. E un breloc foarte frumos, cu reprezentarea Menorei pe Zidul Plângerii din Ierusalim. Mai am multe brelocuri de la diverse întreprinderi din România. Pe când am fost director de mină, pe baza desenelor făcute de mine, comandam brelocuri ca să le dau ca amintiri. Așa am făcut și la Uricani, și la Petrila - peste tot. Pe lângă brelocuri, mai am și o colecție de insigne.

*

- Am auzit că aveți o bună memorie vizuală.

- Asta așa-i! Când văd un om, nu-l uit, chiar dacă nu știu precis de unde să-l iau. Dar de unde ați auzit?

- Vă vorbește lumea.

- Aveți dreptate. Zilele trecute, a venit o doamnă și mi-a spus că a fost la un cămin de oameni vârstnici din Lonea și a întâlnit acolo un om care, venind vorba despre mine, m-a lăudat ceva extraordinar. Probabil a lucrat cu mine pe undeva.

- Așa cum ați spus - au trecut atâtea generații prin mâna dvs.

- Vă spun sincer că, aproape oriunde mă duc prin țară, se găsește cineva care mă întreabă: „Nu mă știți?”, iar eu de colo: „Ba te știu, dar spune-mi cine ești!”.

- Oamenii vă știu pentru că ați lăsat urme.

- Drept îi! La Petrila - stadionul și popicăria, cabane la Lunca Florii, la Câmpul lui Neag, la Dâlja și la Valea de Pești... Peste tot am sădit câte ceva ce-i place omului.

- Vă bucurați de o familie mare.

- Dacă vă referiți și la rude, așa-i. Părinții mei fiind din Slovacia, am veri, unchi, mătuși, nepoți, mai peste tot. În Israel au locuit doi frați și două surori. Acum mai trăiește, la Haifa, doar una dintre surori - Tereza Goldstein.

- Când ați fost acolo ultima dată?

- Anul trecut, în august, la nunta unei strănepoate.

- Probabil că aveți multe amintiri din Israel. Să aflăm una de suflet.

- Când am fost prima dată pe aeroportul de la Lod, am sărutat pământul. La propriu. Nu-i o figură de stil. Era după Războiul de Șase Zile. Cu prilejul călătoriilor, am văzut tot Israelul. Și nu numai. Am fost în Canada, Italia, Cehia... Mă duc la congrese, la conferințe, dar îmi mai rup din timp ca să văd orașe, muzee, însă fără a prelungi

● La Zilele Municipiului Petroșani - ediția a V-a (septembrie 2005)

● Zilele Municipiului Petroșani - omagiere „Eminescu 156” (2006)

„Peste tot
am sădit
câte ceva”

- Asta așa e. Dacă și acum încă mai sunt pe baricade, cu toate că, să știți, nu-i deloc ușor. Sunt destule probleme, griji care macină nervii. Mă ajută faptul că am mulți prieteni. În general, populația de aici, din Vale, îmi este prietenă. Odată, când am fost la o serbare la Uricani, localitate în care am lucrat, a fost mare bucurie. Când m-au văzut oamenii, toți - grămadă pe mine. Și momărlanii, și minerii. Nu-i puțin lucru să simți că ești iubit de oameni.

*

Din discuția avută cu Carol Schreter mi-am dat seama că se dăruia cu voluptate obștii. Pe lângă toate cele multe pe care le făcea, ofițeria cu regularitate la Casa de Rugăciuni a Comunității. Pentru el era important ca, tot ceea ce face, să facă temeinic, neprecupețindu-și timpul. Știind că are serioase probleme de sănătate, l-am întrebat de ce nu se mai menajează. Avea răspunsul pregătit, probabil că nu eram primul căruia i l-a dat: „Dacă timpul cât trăiesc e voia Domnului, preocuparea mea este cum să trăiesc pentru a lăsa o urmă pe acest pământ”.

AVRAM CROITORU

De la
Cinematografie
la Mine

doi aparate, dintre care unul cu burduf, mai performant, iar dezvoltarea filmelor o făceam în micul laborator pe care îl amenajasem acasă împreună cu fratele meu, Martin. Dar cum nu întotdeauna copilul face ce vrea el, ci, în general, ce doresc părinții, am urmat un drum practic. Iar aici, în Vale, nu puteam urma decât Institutul de Mine.

- La Facultatea...?

- De Exploatarea subterană, pe care am absolvit-o în 1960.

- Botezul minei unde l-ați primit?

- La Petrila, unde am lucrat nouă ani, timp în care am urcat toate treptele, de la stagiar - maistru - inginer - șef de sector până la director adjunct. După ce a avut loc o explozie la mina din Uricani, am fost numit acolo director.

- Câți ani aveți?

- Eram cel mai tânăr director de mină. Acolo, pe acel post, am stat 16 ani. Apoi au urmat minele Valea de Brazi și Dâlja. În total, s-au adunat 23 de ani și șase luni. O revistă din Germania a consemnat faptul că am avut cea mai mare longevitate ca director de mină. Am ieșit la pensie după 34 de ani lucrați la mină. Iar după un an, am fost ales primar. Prin mâna mea au trecut peste 15.000 de oameni, trei generații de mineri de care am avut grijă.

- Oamenii spun că, în privința curățeniei, sunteți chiar tipicar.

La minele unde ați fost director, existau în subteran coșuri de gunoi.

- Se pare că am moștenit de la părinți spiritul gospodăresc.

Am un principiu: acolo unde e curat și lumină, omul are o mai mare securitate.

*

- Ați spus că vă plăcea și vă place muzica, teatrul, filmul, iar vioara a fost doar un hobby trecător. Aveți și altele, mai statornice?

- Da, filatelia și brelocurile.

- Când ați avut primul timbru?

- Pe la 7-8 ani.

- Dar primul clasor?

- Mult mai târziu. Am și astăzi colecții filatelice, în special cu timbre pe care sunt imprimate picturi. S-ar putea spune că am

La decesul
unui „om
al Cetății”

Locuitorii
din Petroșani
deplâng dispariția
lui CAROL
SCHRETER,
primarul orașului
și membru marcant
al obștii evreiești

Ne-a părăsit, pe neașteptate, ing. Carol Schreter z.1., membru al obștii evreiești din Petroșani și primar în două mandate al acestui oraș. Marea simpatie de care s-a bucurat și care explică de ce a fost ales și reales, s-a putut vedea și prin numărul mare de cetățeni (peste 300) care au ținut să-l conducă pe ultimul drum. Și au fost de față nu numai coreligionarii lui din Petroșani, împreună cu responsabilul obștii, Marius Rozenfeld, dar și din Lupeni și din Deva, inclusiv președintele Comunității, Max Alexandru, precum și toți cei, foarte mulți, care l-au cunoscut pe Carol Schreter de-a lungul carierei sale petrecute în mină sau cu minerii. Și după ce a fost ales primar, el cobora adesea în subteran pentru a vedea condițiile în care muncesc minerii și a încerca să facă ceva pentru a le îmbunătăți soarta.

La ceremonia de înmormântare - oficiată de Rabinul Abraham Ehrenfeld, în prezența secretarului general al F.C.E.R., ing. Albert Kupferberg - au fost de față numeroase oficialități ale municipiului și județului, printre care prefectul Vladu Cristoiu și viceprimarul Iacob Tiberiu Ridzi și soția acestuia, deputata Iacob Monica Ridzi, din partea Partidului Democrat, căruia îi aparținea și defunctul primar al Petroșaniului. În alocuțiunea sa, viceprimarul a arătat că întreaga viață și activitate ale lui Carol Schreter au fost strâns legate de destinele Văii Jiului. „Nu a rămas niciodată indiferent la problemele oamenilor din rândul cărora s-a ridicat, alături de care a trăit și a muncit o viață întreagă... Ceea ce a făcut Carol Schreter pentru municipiul Petroșani și ce a însemnat el pentru acest oraș, rămâne ca oamenii, istoria să confirme, pentru că nu există loc din această așezare care să nu amintească și de numele său”, a subliniat Iacob Tiberiu Ridzi.

Vorbind în numele F.C.E.R., ing. Albert Kupferberg a pus accentul pe cele două calități prin care cel decedat a devenit cunoscut în Valea Jiului. Prima a fost cea de bun evreu, care, o dată cu reducerea numerică a comunității și dărâmarea sinagogii, și-a asumat sarcina de ofițer de cult, aflându-se în fruntea obștii de fiecare Șabat și la toate marile sărbători religioase. Cea de-a doua calitate: aceea de „om al Cetății” - 25 de ani director de mină și, timp de două mandate, primar al municipiului. Numele lui va rămâne multă vreme în memoria concetățenilor lui care, fiind prezenți aici, și-au demonstrat atașamentul față de acest fiu al Văii Jiului. (E.G.)